

Sygn. akt IV CNP 17/15

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie ze skargi uczestnika postępowania J. P.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia
Sądu Okręgowego w Elblągu
z dnia 10 kwietnia 2013 r., sygn. akt I Ca 436/12,
w sprawie z wniosku M. R.
przy uczestnictwie M. P. i J. P.
o dział spadku i zniesienie współwłasności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 15 października 2015 r.,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

J. P. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia: postanowienia Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 10 kwietnia 2013 r., którym uwzględniono częściowo w zakresie pkt 1 lit. d postanowienia Sądu pierwszej instancji oraz oddalono w pozostałej apelację uczestniczki M. P. od postanowienia Sądu Rejonowego w Iławie z dnia 17 października 2012 r., w sprawie z wniosku M. R. z udziałem M. P. i J. P. o dział spadku i zniesienie współwłasności.

Skarżący, powołując się na art. 424⁴ k.p.c. podał, że skargę opiera na naruszeniu prawa materialnego oraz naruszenia przepisów postępowania:

- art. 206 k.c. w zw. z art. 225 k.c. poprzez jego niezastosowanie i konsekwencji przyjęcie, że J. P. , jako właściciel gospodarstwa rolnego, nie mógł domagać się od wnioskodawcy M. R. zwrotu równowartości sprzedanego przez niego inwentarza, celem późniejszego zaliczenia przedmiotowej kwoty na spłatę z tytułu działu spadku i zniesienia współwłasności gospodarstwa rolnego położonego w R.;

- art. 207 k.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że domaganie się przez J. P. rozliczenia równowartości sprzedanego przez wnioskodawcę inwentarza, stanowi w istocie żądanie rozliczenia pożytków z rzeczy;

- art. 1036 k.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji uznanie, że inwentarz będący częścią gospodarstwa rolnego będącego przedmiotem postępowania, który został sprzedany przez wnioskodawcę nie wchodził w skład gospodarstwa rolnego położonego w R.;

- art. 1038 k.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji pominięcie przy dziale spadku inwentarza wchodzącego w skład gospodarstwa rolnego położonego w R.;

- art. 1051 w zw. z art. 1053 k.c. polegające na ich niezastosowanie i w konsekwencji uznanie, że umowa zawarta w dniu 4 grudnia 1980 r. nie stanowi umowy zbycia udziału spadkowego przez G. R. i nie prowadzi do wstąpienia przez skarżącego w prawa i obowiązki spadkodawcy – G. P., co w konsekwencji oznacza,

że J. P. nie posiada uprawnienia do domagania się wydania przez M. R. sumy uzyskanej przez niego ze sprzedaży inwentarza wchodzącego w skład gospodarstwa rolnego celem późniejszego zaliczenia przedmiotowej kwoty na spłatę z tytułu działu spadku i zniesienia współwłasności gospodarstwa rolnego położonego w i R.;

- art. 618 § 1 k.p.c. poprzez nierozstrzygnięcie przez sąd roszczeń M. P. i J.P. w stosunku do M. R., który domagali się rozliczenia kwoty uzyskanej przez wnioskodawcę ze sprzedaży inwentarza wchodzącego w skład gospodarstwa rolnego celem późniejszego zaliczenia przedmiotowej kwoty na spłatę z tytułu działu spadku i zniesienia współwłasności gospodarstwa rolnego położonego w R.;

- art. 680 w zw. z art. 619 k.p.c. poprzez pominięcie i nieustalenie, że w skład gospodarstwa rolnego będącego przedmiotem postępowania o zniesienie współwłasności i działu spadku gospodarstwa rolnego położonego w R. wchodzi inwentarz o wartości 164 509 zł, co uniemożliwiło dokonanie prawdziwych rozliczeń pomiędzy wnioskodawcą a uczestnikami;

- art. 686 k.p.c. poprzez nierozstrzygnięcie przez sąd roszczeń J. P. w stosunku do wnioskodawcy, który domagał się rozliczenia kwoty uzyskanej przez wnioskodawcę ze sprzedaży inwentarza wchodzącego w skład gospodarstwa rolnego celem późniejszego zaliczenia przedmiotowej kwoty na spłatę z tytułu działu spadku i zniesienia współwłasności gospodarstwa rolnego położonego w R..

W konkluzji skarżący wniósł o twierdzenie, że zaskarżone postanowienie jest niezgodne z prawem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424⁵ § 1 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać: oznaczenie orzeczenia, od którego została wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości lub w części; przytoczenie jej podstaw oraz ich uzasadnienie; wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne; uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy; wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe; wniosek o stwierdzenie niezgodności orzeczenia z prawem.

Wymagania skargi wymienione wyczerpująco w art. 424⁵ § 1 k.p.c. mają charakter konstrukcyjny i powinny być spełnione kumulatywnie. To oznacza, że skarga niespełniająca któregokolwiek z nich jest dotknięta tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w trybie właściwym dla usuwania braków i podlega odrzuceniu bez wzywania do ich usunięcia. Każde z wymagań przewidzianych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. - na co Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał uwagę - ma charakter samoistny, powinno być zatem spełnione niezależnie od innych wymagań (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 lipca 2005 r., IV CNP 1/05; z dnia 18 stycznia 2006 r., III CNP 21/05; z dnia 28 lutego 2012 r., I CNP 62/11).

Jak wskazano, samodzielnym wymaganiem skargi o stwierdzenie nieważności orzeczenia, niezależnym od przytoczenia podstaw tej skargi, jest wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny (art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.). Tymczasem skarga wniesiona przez J.P. nie zawiera w ogóle wymagania przewidzianego w art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c., tj. wskazania przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne.

Jak wskazał Sąd Najwyższy postanowieniu z dnia 27 stycznia 2006 r., (III CNP 23/05, OSNC z 2006 r. Nr 7-8, poz. 140) postawienie przez prawodawcę, jako dwu odrębnych wymagań przytoczenia podstaw i ich uzasadnienia oraz wskazania przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne było zabiegiem w pełni świadomym i uzasadnionym. Po pierwsze, trzeba pamiętać, że instytucja skargi, o której mowa, została ustanowiona w celu stworzenia możliwości realizacji uprawnień przewidzianych w art. 417¹ § 2 k.c., zagwarantowanych w art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, przewidujących odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez niezgodne z prawem działania przy wykonywaniu władzy publicznej. Jest w tej sytuacji oczywiste, że niezgodność z prawem uzasadniająca odpowiedzialność Skarbu Państwa musi być - już na etapie wnoszenia skargi - jasno określona przez wskazanie przepisu, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne. Po drugie, same wady postępowania poprzedzającego wydanie zaskarżonego orzeczenia, wytykane w ramach podstaw, nie zawsze powodują niezgodność orzeczenia z prawem (art. 424⁴ k.p.c.), a jeśli nawet tak się dzieje, to przepisy wskazane, jako naruszone w ramach podstaw nie muszą być - i często nie są -

tożsame z przepisami (przepisem), z którym orzeczenie jest niezgodne. Z tych przyczyn, zważywszy także na względy czysto normatywne, tj. na konstrukcję art. 425⁵ k.p.c., przyjmuje się, że spełnienia wymagania przewidzianego w art. 425⁵ § 1 pkt 3 k.p.c. nie stanowi także odwołanie się do podstaw skargi lub ich uzasadnienia.

Skarga nie spełnia również wymagania przewidzianego w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. Obowiązkowi wykazania szkody nie czyni zadość oświadczenie, że na skutek wydania zaskarżonego postanowienia została skarżącemu wyrządzona szkoda, polegająca na niemożności domagania się od wnioskodawcy M. R. zwrotu równowartości sprzedanego przez niego inwentarza, celem późniejszego zaliczenia przedmiotowej kwoty na spłatę z tytułu działu spadku i zniesienia współwłasności gospodarstwa rolnego. Skarżący nie uprawdopodobnił wystąpienia szkody - jej rozmiaru, rodzaju, czasu powstania i związku przyczynowego pomiędzy wydaniem zaskarżonego orzeczenia a szkodą. Wywody zawarte w skardze ograniczają się przytoczenia twierdzenia o wystąpieniu szkody bez uwiarygodnienia tego oświadczenia przez powołanie i przedstawienie dowodów bądź innych środków, w tym nawet nieuznawanych przez kodeks postępowania cywilnego za dowody, jak pisemne oświadczenia, surogaty dokumentów czy tzw. opinie prywatne (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 września 2005 r., III CNP 5/05; z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 16).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. odrzucił skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.